

איש חי
רב פעלים
רודף צדקה וחסד
ר'
משה שניצר
ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

בית המדרש דחסידי סוכטשוב בני-ברק
כולל דחסידי סוכטשוב
כולל "סנה משה"
ע"ש הרה"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל
בית מדרש
למגידי שיעור "דף היומי"
חיים סופר 3 ת.ד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

האשה
החשובה ורודפת
צדקה וחסד
מרת
ורדה שניצר
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

י"ו ע"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

גליון מס' 636

מסכת חולין ל"ה-מ"א

בס"ד, כ"ט תמוז תשע"א

השבוע בגליון

- מה אכל החתול ההמבורגי
- האם איבר זוסר יכול למלא את מקום הלב
- מהי צורתו הלב
- ההבדל בין נשיכת נחש לנעיצת טלפיים של חיה טורפת
- חיות נסתרות במקומות עלומים

ניתוח בשיטות מתקדמות לפני מאות רבות בשנים

- הימום הבהמה במכת חשמל טרם שחיטתה
- המלצת השלטונות הנכריים
- אפרוחי מדגרה - הפולמוס, השיטות ומה בימינו
- בעל חיים שחיוו קצרים מטבע ברייתו - "טרפה"?
- בימי קדם היו מומחים ביותר בהזגרת ביצים

דבר העורך

ה-ר-א-ש-ו-ו

האנונימיות היא טבעו הראשון, הענווה היא טבעו השני.

הוא אפילו לא העלה על דעתו שסיפורו יפורסם בפומבי, צנוע, צנוע.

יום אחד, לא סגרירי ולא אביבי, שגרתי לחלוטין, הוא פתח בשיחה עם בן תורה והשיח לפי תומו את אשר על לבו. דבריו היו כה מרגשים בפשטותם, עד שבתום שיחתם, בן שיחו נטל עט ונייר, והעלה על הכתב את אשר שמע. הוא ניסה לכתוב במקומו של האיש הצנוע ששוחח עמו.

הנה הם, המשפטים הללו, פה ולשון לאותו יהודי אנונימי, צנוע ושקט.

למרות שאני נראה איש פשוט למדי, לאט לך רבי מלשופטי.

אמת, אני נושא על עצמי את כל הסיבות שבעולם כדי שתחשבני לאיש פשוט.

קסקט שחור ומיושן תולה על קדקדי.

חולצה משובצת בלויה, מתאמצת להישאר מחוברת לצווארון, מונחת עלי ברפיון.

מכנסי האפורות, לא אכחד, ראו ימים טובים יותר בעבר.

כפות ידי, הלא רואה אתה, מיובלות המה, מחוספסות וגסות.

דף לז/א השוחט את המסוכנת

הימום הבהמה במכת חשמל טרם שחיטתה

במאמרים קודמים עסקנו בגזירות על השחיטה היהודית, המרחפות על מדינות אירופה כמאה ושישים שנה, בעקבות תעמולה ארסית של ארגונים הנושאים את דגל "צער בעלי חיים", כביכול. במאמר הבא, נעסוק בהצעה שעלתה בצוק העיתים - לשחוט את הבהמה לאחר הימומה במכת חשמל.

המלצת השלטונות הנכריים: פתרון זה הומלץ למעשה על ידי הממשלות הנכריות, באמרו ליהודים: הממו את הבהמה במכת חשמל, או אז, אין לנו כל התנגדות לשחיטתה. האם דרך זו ראויה מבחינה הלכתית? שאלה זו עמדה במרכז החיים היהודיים במזרח אירופה, לפני מלחמת העולם השנייה, כאשר השלטון הגרמני אסר על היהודים לשחוט בהמה שלא הוממה טרם לכן במכת חשמל. גדולי הפוסקים בגרמניה, פולין וליטא, עסקו רבות בשאלה זו, והגיעו למסקנה: שחיטה זו אסורה בתכלית! הקונטרס העיקרי העוסק בנושא הימום הבהמה טרם שחיטתה, הוא קונטרסו של הגאון רבי יחיאל יעקב וינברג זצ"ל, בעל "שרידי אש" (נדפס בראש ספרו) - "הימום הבהמות על ידי חשמל קודם שחיטתן". לקונטרס הארוך מצורפות תשובותיהם של עשרות גדולי ישראל מרחבי העולם. נציין, כי פעולת ההימום וצורתה, עשויות להשתנות ממדינה למדינה, ותשובתו של הגאון מתייחסת לפעולת ההימום כפי שהוצעה בגרמניה עם עלות הצורך הנאצי לשלטון.

מסתבר שפעולת ההימום מאגדת בתוכה חששות רבים כל כך, כל אחד מהם מתייחס לאיסור מסויים, ולהלן נפרטם בקצרה, ותוך כדי כך נכיר על קצה המזלג את המושגים שבהם אנו עתידים לעסוק בעזרת ה' בתקופה הקרובה.

מסוכנת: ההימום גורם לבהמה לעילפון. במשנתנו מבואר, כי בהמה "מסוכנת", היינו, שמצבה הבריאותי מסוכן ומעורער, אינה כשרה לאכילה אלא אם כן הוכח בעליל שהיא לא מתה עקב חולשתה לפני שהשחיטה הסתיימה. בהימום הבהמה היא מוגדרת כ"מסוכנת", וכל עוד אין בידינו הוכחה כי הבהמה נותרה בחיותה עד גמר השחיטה, הרי היא נבלה.

צעילוי נשמת

הר"ר **אלעזר ישראל מי-זהב** ז"ל
ב"ר אברהם ז"ל
נלב"ע ד' באב תשל"ט
תנצב"ה
הונצח ע"י ידידינו משפחה
מנחם, גבריאל ואוריאל מי-זהב שיחיו

צעילוי נשמת

מרת **חנה יהודית בלכר** ע"ה
ב"ר שבח ז"ל
נלב"ע כ"ח בתמוז תשס"ט
תנצב"ה
הונצחה ע"י חתנה ובתה
הר"ר אריה ודורה יעקבסון שיחיו ת"א

צעילוי נשמת

מרת **שרה רבקה ברלינר** ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
נלב"ע כ"ח בתמוז תשס"ו
תנצב"ה
הונצחה ע"י חתנה ובתה
הר"ר אבי ומאיר שנוור הי"ו

לעילוי נשמת

הר"ר **משה בורנשטיין** ז"ל ב"ר צבי הלוי ז"ל
נלב"ע ה' באב תשנ"ג **תנצב"ה**
הונצח ע"י בני המשפחה שיחיו

נר ה'
נשמת
אדם

טרפה: חששות נוספים הנגרמים על ידי הימום הבהמה, משתייכים ל"ח טרפות שמנו חכמים, שהם שמונה עשרה אפשרויות ליצירת חיסרון בגוף הבהמה, באופן שהיא נעשית "טרפה". הימום הבהמה עלול ליצור מספר חששות של "טרפה":

נפולה: הבהמה קורסת ארצה ברגע הימומה על ידי מכת החשמל, ובעצם נפילתה יש חשש שהפכה ל"טרפה" עקב ריסוק איברים חיוניים או פגיעה בהם.

ריסוק איברים: מכת החשמל עלולה לרסק את אברי הבהמה גם ללא נפילתה, ובעיקר את המוח, ובכך להפכה ל"טרפה".

שינוי מראה: אם קיים שינוי מהותי במראה אחד מאברי החיוניים של הבהמה, היא "טרפה" (עיין "בית יוסף" סימן מ"ג ורמ"א שם סעיף ב' ועוד). הרופאים מעידים, כי פעמים מראה המוח והריאות שונה לאחר ההימום החשמלי וצבעם אדום יותר.

אינה חיה: לדעת פוסקים רבים (עיין דגול מרובה" יו"ד סימן כ"ט ונקודות הכסף" שם, ובשו"ת "מרחשת" סימן כ"ט), בהמה נעשית "טרפה", גם אם החולי שבטעמו לא תאריך ימים מעבר לשנים עשר חודשים עדיין אינו מקנן בגופה. די בכך שמחמת חולי או מכה שהתרגשו עליה, ברור שיתפתח בקרבה תהליך שיביאנה לידי מצב זה כדי להחשיבנה ל"טרפה", אם בעקבות המצב הצפוי היא אינה יכולה לחיות יותר משנים עשר חודש החל מן הזמן הנדון. הימום הבהמה יוצר חשש כבד של "אינה חיה".

דף מב/א אלו טרפות

אפרוחי מדגרה - הפולמוס, השיטות ומה בימינו

"ידידינו הגאון מופת דוריני רבי שלום מרדכי הכהן יחיה נצח, יצא להתיר את העופות אשר חדשים מקרוב באו הנולדים על ידי חמימות מכונת אלעקטרי, ובאמצעות מאשינע אשר מניחין בתוכה את הביצים, ובכח מדת חום וקישור הידוע לבעלי מלאכה הזאת נולדים אפרוחים בעגלא בזמן קרוב נגמרים בצביונם ושלמים במהותם, אך דא עקא שאינן יכולין לחיות שנים עשר חודש, וגם אין להם כח ההולדה להקים זרע ואינם פרים ורבים" (שו"ת "יד חנוך" סימן ל"ד). בסגנון דומה מתבטאים פוסקים רבים שהתבקשו לחוות את דעתם על ה"עופות הנולדים על ידי חמימות מכונת אלעקטרי". כוונתם, כמובן, לאפרוחי מדגרה, והדיון הוא, אם כאשר אפרוחים אלו אינם מאריכים ימים, הם נחשבים "טרפה", שהרי סימן נתנו חכמים בידינו, כי בעל חיים שאינו מסוגל לחיות יותר משנים עשר חודשים "טרפה" הוא.

בעל חיים שחיי קצרים מטבע ברייתו - "טרפה"? הגאון רבי מאיר אריק זצ"ל (שו"ת "אמרי יושר" ח"א סימן קמ"ה) מבאר, כי אין כל ספק, שבעל חיים שמטבע ברייתו חי תקופה קצרה, אינו "טרפה", ואף ראה מעניינת באמתחתו. במדרש (הובא ב"ארץ החיים" תהלים פרק ל"ט פ"ד) נאמר, כי חיה של ציפור דרור הם חמישים ושניים ימים, ובכל זאת ציפור דרור משמשת לטהרת המצורע, אף על פי שבעל חיים טרפה פסול לכך (להלן קמ/א). דיונו לגבי אפרוחים מתעורר, איפוא, משום שאפרוחים המתפתחים בדרך הטבע מאריכים ימים, ולפיכך יש לדון על אפרוחי מדגרה. בדבריו, רבי מאיר אריק נוטה להחמיר ולהחשיבם כ"טרפה" [עיין שם שמנמק, שיש לחשוש שהסיבה שאינה מאריכה ימים, היא סיבה להטריף. ומבסס את דבריו על פי התוס' בנדה כג/א].

אולם המהרש"ם (שו"ת ח"ג סימן שע"ח) חולק וסובר, כי "טרפה" הוא בעל חיים שימיו קצרים עקב חסרון בגופו. אך בנידוננו, אין לחשוש לחסרון בגופו של האפרוח, אלא הוא נולד חלוש משום שפעולת הדגירה לא בוצעה כראוי, והרי הוא כבעל חיים חלש, חסר כח, שאינו אלא כבהמה "מסוכנת" [בהמה נוטה למות] אשר בגמרתנו מבואר, כי אינה "טרפה".

ביצי מדגרה, לא המצאה חדשה: ואילו בעל שו"ת "יד חנוך" (שם) טוען, כי אפרוחים אלו הם "נבלה"! בתחילת דבריו הוא כותב לידידו שאליו מוענה תשובתו, כי גידול אפרוחים במדגרה אינו המצאה חדשה: "אשר חשב מר ודימה בדעתו שהיא חדש תחת השמש אשר המציאו עתה בימינו, לא כן אחי כבר היה לעולמים ולא חדת היא, כי כבר בימי הרמב"ן ז"ל אשר חי זה קרוב לאלף שנים לפנינו, ידעו בני אדם להוציא אפרוחים מביצים על ידי היסק התנור בחום ידוע... הרי לך שכבר ידעו מזה עוד בימים קדמונים. ובארץ סיני היו מניחים אותם באפר חם במדה ידועה והוציאו האפרוחים. והנה הנוסע בארצות הקדם רבי משולם ב"ר מנחם מוואלטירה ז"ל אשר הלך למסעו בשנת רמ"א לאלף הששי, וסיפר לנו... ראיתי את הערבאים בארץ הקדם המגדלים את העופות בתנורים כי המה יחממו את התנור וישימו בתוכו צואת בקר וסוס ומכניסים שם אלף או אלפיים ביצים ויצאו אפרוחים, ועושים עופות לאין קץ ולפיכך העופות שם בזול גדול".

בימי קדם היו מומחים ביותר בהדגרת ביצים: השאלה המתבקשת היא, כיצד אם כן הראשונים לא התייחסו לאפרוחים אלו בפסקיהם ולא הורו כי הם "נבלה" כדבריו, "טרפה" כדעת רבי מאיר אריק, או כשרים כדעת המהרש"ם? ובכן, הוא מבאר, כי בימי קדם היו "בקיאים יותר במלאכה זו

משקפי הישנות תחובות על אפי וקשורות בחוט עבה לצווארי. אין לי כסף כדי לתקן אותם אם הם יישרו, חלילה.

אם לא די בכל אלו, אתה רואה אותי תדיר מהדס אחר רכב התברואה העירוני. אוסף את מה שאחרים השליכו.

אבל, אני הנני, ועודני, ראשון לומדי הדף היומי!!! השומע אתה? ה-ר-א-ש-ו-ן. רבים הם לומדי הדף היומי בכל העולם, נכון? הרבה מאד יהודים. אני הראשון שבהם.

לא. לא. הוא הניח יד כבדה על כתפי, לא הבנת אותו. כשרבי מאיר שפירא ייסד את הדף היומי, עוד לא נולדת. אני לא היהודי הראשון שהתחיל ללמוד דף היומי. לא הבנת. אני הראשון שלומד דף היומי. לא הבנת? אם יש לך זמן, אסביר את עצמי. תבין את הכל.

כבר אמרתי לך, ואם לא אמרתי, אומר עכשיו. מעולם לא למדתי מקצוע הגון לשמו, הנדסה, מחשבים, ועוד לימודים שאיני רוצה להעלות על שפתי כדי לשמור על שיני. מלפנים, שנים רבות, הופנתי למחלקת התברואה על ידי לשכת התעסוקה, וכבר שלושים ושתיים שנה שאני מקפץ אחרי רכב הפינוי, ועושה את מה שצריך לעשות.

אני צריך לקום בשלש בבוקר לעבודתי. תשאל את הנהג של ה"פאחאזבל", הוא יגיד לך. שלש בבוקר. ואני, אבא שלי נוחו עדן אמר לי, תלמד תורה לפני הכל. משה, תעשה מה שאתה צריך, אבל קודם כל תלמד תורה. אתה מבין? אני רואה שאתה מתחיל להבין, נכון? אז תראה, אבא שלי היה קם בשבע בבוקר והולך ללמוד תורה, אחר כך הלך לעבודה. אבל מה אני יכול לעשות, העבודה שלי מתחילה בשלש בבוקר, אז אני לומד תורה בשתיים בלילה, משכים שעה אחת לפני הזמן ולומד תורה. הדף היומי. לפעמים אני עוד רואה את המניינים המאוחרים של אלה שעוד לא הלכו לישון, כשהם מתכנסים ב"זכרון משה", חלק מהם קבועים, באותה שעה, לא משנה.

העיקר, הבנת? בשתיים בלילה, אני פותח את העיניים העייפות שלי, אומר ברכות השחר, ואחר כך אני פותח את הגמרא ולומד את הדף היומי. לפעמים, אגלה לך, אני גם מצליח ללמוד תוספות קטן, בדרך כלל, התוספות שלמעלה, שנגמרו אחרי ארבע שורות.

אחרי שעה אני סוגר את הגמרא, נותן לה נשיקה חזקה, ולפני שאני לובש את הכפפות על הידיים, אני מחבק אותה ומחזיר אותה לארון, ואז אני יוצא לעבודה, ואין מאושר ממני עלי אדמות.

אתה מבין, הבנת? אני בטוח! רואים עליך, נכון? אתה יודע מה זה, להיות ה-ר-א-ש-ו-ן שלומד דף היומי?

הוא שפסף את כפות ידיו המייובלות, תחב את משקפיו לעבר עיניו קצרות-הרואי, הטיב את מכנסיו האפורות, הידק את צווארנו הבלה, מחץ את כובעו על קדקדו ונעלם בשקט.

האיש הראשון בעולם שלומד את הדף היומי.

מוקדש לאיש הפשוט, לומד הדף

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד ממנה מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורת הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 3446 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 ודוא"ר: mendelson@meorot.co.il

ברכת התורה, העורך

פנינים

דף לו/א מכל האוכל אשר יאכל וגו' אוכל הבא במים הוכשר

בוא יבוא

אף על פי שבתורה נזכרים דווקא המים, מכל מקום ששה משקים נוספים אף הם מכשירים לקבלת טומאה: יין, דבש, שמן, חלב, טל ודם.

הדבר רמוז בהמשך הפסוק (ויקרא יא/לד): "מכל האכל אשר יאכל אשר **יבוא** עליו מים יטמא". המילה יבוא כתובה בכתיב מלא, שלא כדרכה בתורה: ה"ואו" היתירה רומזת **לששת** המשקים הנוספים ("טעמא דקרא", שמיני).

לעשותה על צד היפה ובאופן הנכון... ועל כן היה הדבר פשוט בעיניהם להיתר ולא עלה על לב שום אדם חשש בזה" [4].

מכל מקום, לדעתו אפרוחים אלו הם "נבלה", משום שהרי הם כנפל שמעולם לא נגמרה ברייתו שהוא נחשב "נבלה" ואסור באכילה מן התורה [ועיין שם ב"אמרי ישר" הנ"ל, שהגר"מ אריק צ"ל דוחה סברא זו].

העופות בימינו: כידוע, בימינו כל העופות שאנו אוכלים, הם עופות שבקעו מביצי מדגרה. אכן, ביררנו אצל הבקיאיים בכשרות אשר הבהירו, כי בימינו השתכללו השיטות לחימום ביצים במדגרה ואין כל הבדל בין עופות הבוקעים מביצים אלו לבין עופות הגדלים בדגירה טבעית.

דף מב/א ניקב הלב

מה אכל החתול ההמבורגי

חתול כרסתני שמצא את כלכלתו באזור מגורי היהודים בהמבורג, עורר פולמוס מרתק בין גדולי הפוסקים. היה זה כאשר נערה יהודית עסקה בניקוי תרנגולת שנשחטה כדת וכדין, ותוך כדי עבודתה היא הסירה את מעייה של התרנגולת, את הטחול, ועוד חלקי אברים סרי-טעם והשליכה אותם לעבר חתול בר-מזל שחלף במקום. בעוד הלה עסוק בליקוק שיירי המזון שהושלכו לעברו, נעורה הנערה באחת מעמדה והזעיקה את אמה אל המטבח בדחיפות. לעיניה המשתאות של האם סיפרה, כי לתרנגול הזה אין לב! וכי היא בטוחה כי לא השליכה את הלב לחתול. מורי ההוראה שבפניהם הובא המקרה פסקו ללא פקפוק, תרנגולת בלי לב הרי היא "טרפה"! שהרי אפילו כאשר הלב ישנו אלא שהוא ניקב, הרי זה "טרפה", כך למדנו במשנתנו.

ה"חכם צבי" צ"ל נתבקש גם הוא לחוות את דעתו על סיפור החתול והתרנגולת, והוא חקר את בעלת התרנגולת מה היה מצבה לפני השחיטה. כאשר השיבה זו כי היתה בריאה ושלמה מאצבעותיה ועד כרבותה, והיתה מנקרת ללא הרף ושותה כהוגן, פסק - התרנגולת כשרה! טעמו: לא יתכן יצור חי ובריא, נטול לב. ברור, איפוא, הוא קבע, כי נשמת מזכרונה של הנערה שהיא עקרה את הלב ממקומו ואין כל ספק, כי הוא שוכן כעת לבטח במעיו של החתול (שו"ת "חכם צבי" סימן ע"ד). כדי לחזק את דבריו הוא הוסיף (שם, סימן ע"ז), כי גם אם יעידו שני עדים שהתרנגולת היתה חסרת לב, עדי שקר המה! [עיין שם בדבריו שהוכיח, כי אין חוששים למעשה ניסים].

האם אינר זוטרי יכול למלא את מקום הלב: ה"חכם צבי" ערך ארבע תשובות שונות על פסיקתו זו, כדי להגן עליה לאחר ההדים הרבים שהתעוררו עם פרסומה והוא פתח במשא ומתן ענף עם תלמידי חכמים מחבלי ארץ שונים. היו ביניהם שהסכימו לדבריו, אך כנגדו יצא חוצץ הגאון רבי יהונתן אייבשיץ צ"ל ("כרתי ופלתי" י"ד סימן מ' ס"ק ד') אשר טען, כי יתכן גם יתכן שהלב ניטל ממקומו, ואבר אחר, זוטרי ממנו, ממלא את תפקידו, וממילא תרנגולת זו היא "טרפה" שהרי היתה נטולת אבר. לא נתקררה דעתו של רבי יהונתן אייבשיץ צ"ל, עד שביקש שהנושא יובא לידיעתם של ראשי מרכז רפואי נודע, ובספרו הוא מצטט את תשובתם המלאה, בה הם מסכימים לדבריו.

[4] בתשובתו הוא מוסיף דברים מרתקים: "ולא יפלא בעיניך דבר זה לאמר כי טובים היו בזה הימים הראשונים מן האחרונים במלאכת מחשבת ובחכמה וידעו לעשות מה שאין נודע בזמן הזה. אל תתמה שהרי חנוטי מצרים יוכיחו, שאין ידוע לאחרונים אופן עשייתו, ונלאו חכמי לב בזה ולא יכלו עשות כמעשיהם. וכן כוס של עקרין להשקות אשה שלא תתעבר שבלתי נודע בזמננו.

ניתוח בשיטות מתקדמות לפני מאות רבות בשנים: והנה ראה זה פלא כי חולה שעושים לו ניתוח להסיר מכה שבפנים, ידעו רופאי ישראל לפני שני אלפים שנה להשקותו סמי שינה למען לא ירגיש כאב הניתוח, כמבואר בש"ס פרק הפועלים (בבא מציעא דף פ"ג ע"ב) ברבי אלעזר ב"ר שמעון שעשו לו ניתוח ואשקוהו סמא דשינתא. וכן מי שנתחייב מיתה היו משקין אותו סם שינה כדי שלא יצטער ולמען לא ירגיש ביסורי מות, כדאיתא בש"ס פרק נגמר הדין (סנהדרין דף מ"ג ע"א), ורופאי אומות העולם לא ידעו זאת עד קרוב לזמננו כשתי מאות שנים. ורופאי רומי הגדולה היו נוהגים להכות בפטיש על ראש החולה אשר היו צריכים לעשות לו ניתוח, כדי שתתבטל הרגשתו ולא ירגיש כאב הניתוח, אבל רופאי ארצנו ארץ ישראל כבר ידעו לפני אלפיים שנה ויותר להשתמש בסמי שינה, ולא להכות בקורנס על קדקוד החולה."

נסא דברכתא

מעומקא דליבא

נשגר בזאת ברכת מזל טוב לרגל השמחה השרויה במעונם של **הרבנים מגידי השיעורים מבית מדרשנו**

הרה"ג ישראל נוישטט שליט"א

ביהמ"ד אהל ברכה - חיפה לרגל הולדת הבן

הרה"ג משה רכניצר שליט"א

צינן הרשב"י זיע"א - מירון לרגל הולדת הבן

הרה"ג יוסף חיים תהילה שליט"א

ביהמ"ד אהבת ישראל - אחיהוד לרגל הולדת הבת

בברכת התורה ולומדיה

מאורות הדף היומי

לעילוי נשמת

מרת **אסתר פסר** ע"ה

בת גוהר ע"ה נלב"ע ד' באב תשס"ח

תנצב"ה

הונצחה ע"י בני המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **שמואל זנוויל ווערצברגר** ז"ל

ב"ר אליהו ז"ל נלב"ע ג' באב תשנ"ג

תנצב"ה

הונצח ע"י ידידו הר"ר **מנחם מנדל**

פרוכטר ומשפ' שיחיו - בלגיה

לעילוי נשמת

הרב **גרשון שיין** ז"ל

בן הרב ברוך מרדכי ואסתר מיכלא ז"ל

נלב"ע כ"ח בתמוז תשס"ט

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

הגיע הספר לחודש אב

הצטרף עכשיו למעגל הלומדים!

מגוין וקל! בכל חודש ספר חדש מגיע אליך!
הייג עכשיו: 1700-500-151
ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות

יתן חלקנו
ספר לימוד יומי - בחלוקה חודשית
בכל יום - משנה אחת, הלכה אחת, אגדה אחת

מהי צורתו של הלב? ה"חזון איש" זצ"ל (י"ד סימן ד' ס"ק י"ד) נקט במחלוקת גדולה זו כדעת ה"חכם צבי" - בעל חיים אינו יכול לחיות בלי לב, ואילו רעיונו של רבי יהונתן, שאבר אחר מילא את מקומו של הלב, אין בו כדי להטריף את התרנגולת. שכן, מעתה אותו אבר זוטור הוא הוא הלב... וכי נזכר בחז"ל כיצד צריכה להיות צורת הלב? אין, איפוא, כל עילה להטריף תרנגולת זו, שכן, גם אם אכן אבר אחר תפקד בתור לב, הרי היה לה לב.

דף מב/א דרוסת הזאב

ההבדל בין נשיכת נחש לנעיצת טלפיים של חיה טורפת

בין שמונה הטריפות שנמסרו הלכה למשה מסיני נמנית ה"דרוסה". רש"י (מב/א ד"ה "דרוסה") מפרש, כי "דרוסה" הוא בעל חיים שחיית טרף נעצה בו את ציפורניה ועל ידי כך היא הטילה בו ארס שמחמתו ימות. המפליא הוא, כי בעודנו משתוממים איזה ארס יש לחיה טורפת בציפורניה, ניווכה, כי בעל חיים שהוכש על ידי נחש, אינו "טרפה", כדברי אב"י (ג/א) "אין דרוסה אלא ביד... לאפוקי שן דלא". כלומר, בעל חיים שננשך על ידי חייט טרף אינו "טרפה" ורש"י ("אבל שן לא") מפרש, "דאין ארס החיה בשיניה!" עלינו, איפוא, להבין, איזה ארס יש לחיה בציפורניה, וכיצד יתכן שארס הנחש הקטלני אינו גורם ל"טרפה" (עיין שו"ת "חתם סופר" יו"ד סימן נ"ה, "ערוך השולחן" סימן נ"ז סעיף ג).

חיות נסתרות במקומות עלומים: ובכן, מהות ה"דריסה" העסיקה רבות את חכמי הדורות. בעל "זבחי כהן" [חי לפני כמאה וחמישים שנה] מספר, כי הוא בדק בספרי רפואה שונים, ולא איתר ארס ציפורנים שעלול להזיק. הוא מביא בשם חכם אחד, כי במקומות מסויימים בעולם, יש חיות מסויימות שמצוי ארס בציפורניהן ולפיכך חכמים אסרו את כל הדרוסות הריב"ש (שו"ת סימן תמ"ז) מונה הלכה זו כאחת ההלכות שמחמתן חכמי אומות העולם "מלעיגים בנו", אך הוא מתרה בחריפות בנשוא תשובתו: "כי לא מפי הטבע והרפואה אנו חיים, ואנחנו על חכמינו ז"ל נסמוך. אפילו יאמרו לנו על ימין שהוא שמאל. שהם קבלו האמת, ופירושי המצווה איש מפי איש, עד משה רבינו, ע"ה. לא נאמין אל חכמי היונים והישמעאלים, שלא דברו רק מסברתם". הגאון רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל ("מכתב מאליהו" ח"ד מכתב ל"א הערה 4) הסביר לתלמידיו, כי דינים רבים נמסרו לחז"ל בקבלה, והם נימקום בטעמים שונים שהיו ידועים בזמנם, תוך כדי שהעלימו מאיתנו הסברים נוספים.

הארס נוצר משיירי מזון רקוב: הסבר מעניין ומאלף ביותר לגבי ארס הציפורניים, כותב בספר "שיחת חולין" (עמ' שמ"ה). המחבר מספר, כי וטרניר מומחה העיד בפניו, כי פצע שנוצר על ידי חייט טרף, גורם לזיהום חריף שעלול להביא למוות. הסיבה לכך היא, שציפורניהן של רבות מחיות הטרף מכונסות בתוך אצבעות הרגליים ובתוך כיס זה מצטברים שיירי מזון מטרפן הקודם, שהולכים ומרקיבים. כאשר החיה שולפת את ציפורניה ונועצת אותן בטרפה, היא מחזירה בו, בלא משים, את שיירי המזון הרקובים שדבוקים בציפורן ויתכן שזהו הארס שהביא את ה"דרוסה" לקבוצת ה"טרפות" [ועיי' שם ב"מכתב מאליהו"].

הזיהום גורם לחולי הממית: עתה ניתן גם להבין מדוע דרוסת נחש מותרת. קיים הבדל מהותי בין בעל חיים שנדרס על ידי חייט טרף לבין בעל חיים שהוכש על ידי נחש. בעל חיים שנדרס על ידי חייט טרף והזדהם, אבריו לוקים, בריאותו מתערערת, תפקוד אבריו השונים הולך ומתערער, עד שהוא נופח את נשמתו. הוי אומר, על ידי הזיהום הוא נהיה חולה ובעקבות מחלתו הוא מתפגר. שונה הוא תהליך המיתה אצל בעל חיים שהוכש על ידי נחש. ארס הנחש עובר דרך הוורידים ואינו פוגע באברים. יש להתייחס לכך כאל סיבת מוות חיצונית, כאל חץ שנורה ופגע בו ולא כאל בעל חיים חולה שקיפח את חייו בעטייה של מחלה. "טרפה", אמרו חכמים, הוא בעל חיים חולה שסיבת מותו נעוצה בו, בגופו ("שיחת חולין" שם) [תודתנו לד"ר הר"ר משה שרם הי"ו מב"ב על סיועו להכנת מאמר זה].

קטע יומי מתוך הגליון השבועי "מאורות הדף היומי - לילדים"

מסכת חלין דף ל"ו יום שני א' באב

הקרנן שעבר בנהר

ר' שלמה התרגש ביותר. הוא חצה את מעין השלוח עם הבהמה ועלה להר הבית. היום הוא זוכה להקריב קרבן שלמים שהוא הקדוש למזבח. בהר הבית קבלו אותו הכהנים, בדקו את הבהמה כדי לודא שאין בה מום, והקניסו אותו לעזרה להקרבה. כהן שחט את הבהמה, ואחר כך התחילו לנתח את איבריה, והנה... נמצא כלי מתכת קטן במעייה. ר' שלמה החויר ואמר: אוי ואבוי! הכלי הזה טמא! האם הבשר נטמא בגלל הכלי הטמא?

כהן נגס לר' שלמה ואמר לו: ר' שלמה, הקשב היטב, אני צריך להסביר לך משהו. אתה בודאי יודע שבבעלי חיים לא מקבלים טמאה בחייהם, רק לאחר מותם. גם לאחר מותם הם לא מקבלים טמאה, עד שבאו במקגע עם מים או עם משקים אחרים (אחד משבעה משקים). אני רואה שהבהמה עדין רטבה, עברת אתה בנהר?

אכן כן, אמר ר' שלמה.
אם כן, אמר הכהן, הבהמה אכן נטמאה מהכלי הטמא, מפני שיש עליה מים אחרי שהיא כבר שחוטה, והמים הללו מכשירים אותה לקבל טמאה מהכלי הטמא.

כל יום הילד שלך לומד, מוסיף ידיעות בתורה!

למנוי לגליון לילדים חייג:
1700-500-151
חודש היכרות חינם

ספר "מאורות השבת"

כחמישים אלף משפחות כבר משתתפות בחוויית הלימוד המשפחתית, המוסיפה אור ורגש לשולחן השבת.
עשו לכם נוהג - הלכה בכל סעודה עם מאורות השבת, זה פשוט, זה קל, וזו ברכה לכל משפחה יהודית.

השבת פרשת מסעי מתחילים בלמוד:
בְּרִכּוֹת הַנֶּהֱנִין

